

BUNDESPRÄSİDIALAMT

**Konuşmaya internette
erişim için:
www.bundespraesident.de**

Sayfa 1 / 5

**Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier'in
Almanya ve Türkiye arasında
İşgücü Anlaşması'nın 60. Yıldönümü vesilesiyle
5 Ekim 2021 tarihinde
Berlin'de Haus der Kulturen der Welt'te yaptığı
Konuşma**

1990. Köln'de bir park yeri. Güneşli bir gün, muhtemelen hafta sonu. İki çocuk kameraya gülümsüyor. Kırmızı balonlarla oynuyorlar. Balonların üzerinde IG Metall'in logosu var. Belki de anne-babaları Ford'ta ya da Ren bölgesinde demir-çelik sanayisinde çalışıyor. Arka planda görünen bir duvarda Nazım Hikmet'in şiiri yer alıyor: „Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine, bu hasret bizim.“ Bu cümle hem Almanca hem Türkçe olarak yazılmış, ikisi arasında dev bir ağaç gökyüzüne uzanıyor. Ergun Çağatay bu motifi 1990'daki şehir gezilerinde çekmiş. Bunu anlatıyorum, çünkü bu fotoğraf geçen hafta Ruhr Müzesini gezerken dikkatimi çekti.

Nazım Hikmet'in sözleri bir dönemi ifade ediyor. 60'lı ve 70'li yıllarda Almanya'ya giden birçok insanın hissettiği duyguları da ifade ediyor. Köklerini kaybetme duygusu ile özgürlük, eşitlik ve dayanışmaya karşı özlem duygusu. Bu özlem giderildi mi?

O dönemde insanlar buraya geldiklerindeki gerçeğin arkasında, büyük vizyonlardan çok, ölçülebilir bir fayda sağlama mantığı yatmaktaydı. Sağlayacağı fayda da belirli bir süre ile kısıtlıydı. Almanya Federal Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 30 Ekim 1961 tarihli İşgücü Anlaşması, hayırseverlikten doğan veya ilerici bir göçmen politikasının işareti olarak yapılan bir hareket hele hiç değildi. Almanya'da işgücü eksikti. Seçenekler şunlardı: Ya büyümekten vazgeçilecek ya da yurtdışından işgücü alınacaktı.

İhtiyacın pragmatikliğine uygun olarak anlaşmayı yürürlüğe koyan sadece bir nota idi. Ne iki siyasetçinin el sıkıştığı bir fotoğraf, ne de bir tören. Resmi makamlar tarafından basın duyuruları dahi bilinçli olarak yapılmadı. Buna rağmen bu olay, bilginin kulaktan kulağa yayılması ile

ADRES Bundespräsidialamt
11010 Berlin
TEL +49 30 2000-2021
FAKS +49 30 1810200-2870
E-POSTA presse@bpra.bund.de
İNTERNET www.bundespraesident.de

birlikte toplumumuzu öylesine kökten değiştirdi ki, son 60 yılda benzerine çok az rastlanır!

Tasavvur ettiklerimiz ve gerçekte karşılaştıklarımız arasında iki kez yanılıya düştük. Misafir işçiler kısa bir süre kalmak için şartlanmıştı: Almanya'da birkaç yıl çalışıp, ev için, aile için para kazanacaklardı. Ama en çok da Almanlar işçileri birkaç yıl sonra hemen geri gönderebileceklerini sanmıştı. Sihirli sözcük rotasyon prensibiydi. Ancak, rotasyondan çok kısa süre sonra bile artık söz etmek mümkün değildi.

Alman toplumu, o dönemde "misafir işçi" olarak adlandırılan insanlara bakış açısını değiştirmeye çok ama çok geç hazır oldu. Birçok şey bu yüzden yarıda kaldı ve yarı da kaldığı için esasen birçok sorun ortaya çıktı. Esasen her iki tarafın birbirini kabul etmesi, saygı duyması ve başka kültürleri merak etmesi önyargıları ve endişeleri aşmayı sağlamıyor mu? Dar zihniyetli bir milliyetçilik ve kültürel kibri aşarak, başkalarına doğru adım atmak, birbirine karşı açık olmak ve birbirinden öğrenmek barışçıl bir birliktelik ve daha iyi bir gelecek için en iyi koşulları sağlamaktadır.

Toplumumuzun günlük hayatında dışlama, önyargı ve kin var olduğu sürece daha iyi bir gelecek olmayacak. Günümüzde hâlâ insanların ten rengi, dili veya dini nedeniyle nefret ve nifak ile hedef tahtası haline getirilmesi beni sarsıyor. İnternette veya sokakta onlara karşı düşmanlık beslendiğinde. Hâlbuki şunu bilmiyor muyuz: Bunlar sadece kelimeler olmaktan öte, adeta bir zehirdir. Bu zehir sürekli olarak insanların sözde millet iradesi adı altında başka insanları aşağılayabilecek, tehdit edebilecek, avlayabilecek hatta katledebileceklerini sanmalarına neden oluyor.

NSU'nun hain cinayetleri, Mölln, Solingen ve Hanau'da ölenler Almanya'nın ortasında, bu toplumun tam ortasında köklere sahip nefretin kurbanlarıdır. Geçmişte olduğu gibi bugün de. Bu kurbanlar karşısında işte bu yüzden hepimiz üzgünüz, sarsıldık ama öfkeliyiz de. Ama çaresiz değiliz! Herkesi korumak devletin görevidir. Yabancı düşmanlığı insanlara düşmanlıktır. Bu nefreti Almanya'da kabul edemeyiz ve etmeyeceğiz de!

„Biz işçi çağırdık, ama gelenler insandı“ Max Frisch 1965'te bu cümleyle bir sinire dokundu. Çünkü o, 60'lı ve 70'li yıllarda Alman ve Avrupa istihdam siyasetinin iyi düşünülmemiş olduğunu çoktan anlamıştı. Onlara konuk deniyordu. Ferda Ataman haklı olarak şunu demişti: "Bizler, inşa etmeye yardım ettiğimiz evde misafir olamayız." Bugünkü konumuz da, geçmişte ortak evimizin temelini inşa edenlerdir.

Bugün, altmış yıl önce bize gelen ilk nesli kutlamak için bir araya geldik. Bugün aramızda bazılarının bulunmasından memnuniyet duyuyorum.

Bunun ne kadar zor olduğunu, onların nasıl zorlayıcı bir sınavdan geçtiğini anlayabiliyoruz, hatta tahmin ediyorum ki, bazıları hâlâ zorlayıcı

sınavlardan geçmek zorunda kalıyor. Dayanmak zorunda oldukları aşığlayıcı tıbbi muayeneler sadece bir başlangıçtı. Dönemin tanıkları, 61 kilo oldukları için, tartıda 60 kg koşulunu sağlamak umuduyla uzun saçlarını nasıl kestirdiklerini anlatırlar. Ne kadar absürt, insan onuruna aykırı bir durum. Başvuru prosedürleri atlatan kadınlarla erkekler bilinmeyene doğru bir yolculuğa çıktılar. Amaçları, umutları kadar çoktu.

Almanya'da çalışmak için çocuklarını Türkiye'de geride bırakan genç annelerin hikâyesi bunlar. Yokluklarında bebeklerini emzirmelerini kız kardeşlerinden veya komşularından rica etmek zorundalardı. Bugün birçok insan böyle bir şeyi hayal bile edemez. Ancak bu, İstanbul'dan Münih'e 50 saatlik tren yolculuğunda sevinçten dans eden delikanlıların da hikâyesidir. Sevdiklerine olabildiğince çok para göndermek için geçgündüz çalışan insanların, sadece belirli bir zaman için burada yaşayan ailelerin hikâyesi. "Valiziyle yaşayan çocuklar" Türkiye'de akrabalarda geride bırakılıyor ve valizlerini boşaltabilecekleri zamana kadar beklemek zorunda kalıyorlardı. Almanya'da yeterince para biriktirene kadar önce iki yıl daha, sonra üç yıl, sonra da çocuklarının okullarını bitirene kadar kalmak istemişlerdi. Kısa süre önce, birinci nesilden birisi bana: "Araya hep hayat giriyordu", dedi. Sonunda Almanya'da temelli kaldılar.

Birinci nesilden insanlarla sohbet ettiğimde beni iyimserlikleri, cesaretleri ve kararlılıkları etkilemektedir. Saygımızı hak ediyorlar. Ortaya koydukları güç ve kararlılıkları belirsizlik ve parçalanmış olma duygusundan daha kuvvetliydi. Bunun için sizi takdir ediyorum.

Misafir işçilerin tarihi okul kitaplarımızda ve anma kültürümüzde yer almayı hak etti. Misafir işçiler hakkında bir dipnotun düşülmesi, ülkemize olan katkılarından ötürü onları onurlandırmaya yetmemektedir. Onların hikâyesini her yere yaydığımızda, hikâyelerini bildiğimizde ve bu cumhuriyetin tarihinin önemli bir parçası olarak ele aldığımızda asıl kendi tarihimizi anlayabiliriz.

Almanya'yı kalkındırdılar. Ülkemizi ekonomik olarak, ama en başta insan olarak zenginleştirdiler! Çalışkanlıkları, tutkuları ve insanîyetleri ülkemizi bugün olduğu ülkeye dönüştürdü. Bunun için birinci neslin temsilcileri olarak bugün burada bizimle olanlara minnettarlığımı ifade ediyorum.

Çocukları ve torunları Almanya'yı inşa etmeye devam ediyor ve onlara ihtiyacımız var. Onlar zanaatkâr, sanatçı, müzisyen, iş insanı, aşı geliştiricisi, hâkim ve savcı, milletvekili, müsteşar ve bakan. Çoğu zaman Alman vatandaşlığına sahipler. Bu insanlar „göçmen kökenli insanlar" değil işte. Bilakis, Almanya göç kökenli bir ülke oldu. Bunu kabullenmemizin zamanı da çoktan geldi geçiyor bile!

Bu tören çok önemli. Ancak, o dönemin siyah-beyaz fotoğraflarına bakarak, tanıklarından hikâyeler dinledikten sonra gündelik işlerimize bir an evvel geçebilmek için her on yılda bir yıldönümü kutlaması yapmakla

yetinmemeliyiz. Kendi tarihimiz ile birlikte olgunlaşmak için bu karşılaşmalardan ve bilgilerden faydalanmalıyız ki, üzerimize düşen görevleri yaparak büyüyelim. Bu da özellikle şu anlama gelmekte: Sosyal kökeni, dünya görüşü ve dinden bağımsız olarak bir toplumda bilfiil yaşanan bir fırsat eşitliği için var gücümüzle çalışmalıyız.

Sözde ikinci, üçüncü ve dördüncü neslin insanları, anne-baba ve büyükanne-büyükbabaları gibi Almanya'ya gelmeyi talep etmedi. Burada bulunanların büyük çoğunluğu Almanya doğumlu. Ancak çoğunuz, sürekli olarak hala bir şeyleri talep etmek zorundaymış duygusunu yaşıyor. Adil muamele görmeyi talep etmeli, kendileri gibi olmayı ve yabancı olmamayı talep etmeli, iyi bir geleceğin hayalini kurabilmeyi talep etmeli, Gymnasium'a tavsiye edilmeyi, kira sözleşmesi imzalayabilmeyi, bir mülakata davet almayı talep etmeli. Çoğu zaman ret cevabı alıyorsunuz. Çoğu zaman nefret kökenli tepkilerden, ön yargılar, düşmanlık ve ırkçılıktan kaynaklanan acı bir ret cevabı bu. Gündelik hayattaki ırkçılık insanları en hassas yerlerinden vuruyor. Ve kendilerini savunmasız hissediyorlar.

Şunu açıkça ifade edersek: Türk kökenli kadın, erkek ve çocukların onuru dokunulmazdır. Ancak buna rağmen onların onuruna çoğu kez dokunuluyor ve saldırılıyor. Bu ülkede bunu kabul etmiyoruz ve kabul etmeyeceğiz de!

Almanya Türk Toplumuna bu törene ev sahipliği yaptıkları için teşekkür ederim. Sayın Atila Karabörklü ve Sayın Gökay Sofuoğlu'na yaptıkları konuşma ve davetleri için teşekkürlerimi sunuyorum. Almanya Türk Toplumunu 26 yıl önce, 90'lı yılların başındaki ırkçı saldırı ve cinayetlere tepki olarak kuruldu. Almanya Türk Toplumunun canlı ve çoğulcu bir göçmen toplumuna dair vizyonu, o dönemde Almanya'da Türk kökenli insanlar için koruma kalkanı gibiydi. Aslında bunu Alman Devleti sağlamalıydı.

İki önemli yıl dönümünü bugün birbirine bağlamak istiyoruz: Bu haftalar İşgücü Anlaşması'nın 60. yılını ve Alman Türk Toplumunun 25. Yıl dönümünü kutluyoruz. İlk misafir işçilerin gelmesinin üzerinden 34 yıl geçtikten sonra bu çatı örgütünün kurulması ne anlama geliyor? Aslında çok ama çok geç kalındığını gösteriyor. Fakat çok şükür artık şunu diyebiliriz: Bu örgüt artık sivil toplumumuzun olmazsa olmaz bir parçası haline geldi. Fırsat eşitliği için ve ayrımcılığa karşı mücadelenizde sesinizi ve çabalarınızı çok takdir ediyoruz. Çalışmalarınız için minnettarız!

Değerli Hanımefendiler ve Beyefendiler, özgürlük, eşitlik ve dayanışma - Almanya'da birçok göçmen bunlara özlem duydu. Hepimizin paylaştığı ve bizi birbirimize bağlayan, toplum olarak bizi bir araya getiren, özlem duyduklarımıza kavuşmak artık hepimizin elinde.

Burada yaşayan herkesi, özellikle de bugün aramızda olan ve Almanya'daki tüm gençleri, genç kızları ve delikanlıları cesaretlendirmek istiyorum: Size ait olan yeri sahiplenin! Toplumumuzun ortasında yerinizi

alın ve o yeri doldurun! Bu toplumu siz de şekillendirin, zira bu toplum sizin toplumunuzdur!